

vekvő idegességgel szemlélik a helyzetet, mert ők semmiképpen sem nyerhetnek ezen. A kormányt képviselő pártok két malomkő között őrlődnek. A sztrájkterők alkalmazása és az erőszakos intézkedések a munkásság körében elkeseredést váltanak ki, míg a jobboldal tehetetlenséggel vádolja a kormányt. Legújabb értesüléseim szerint a kormány a választások előtt semmiképpen sem akart megegyezni, noha tudta, hogy a megegyezés elodázása csak De Gaulle-nak használhat, de a kisebbik rossz elve alapján inkább ezt a megoldást választotta.

A növekvő idegességhez hozzájárult Clayton amerikai gazdasági miniszter lemondása, akit pedig a Franciaországnak nyújtandó amerikai segélyek előharcosának tekintettek. Ugyanakkor Amerikából olyan hangok hallatszanak, hogy csak a sztrájkok erőszakos letörése után várható valamiféle segély. Ezzel szemben most már az állami funkcionáriusok sztrájkja is fenyeget, és egyáltalában nem valószínű, hogy a választások után a sztrájkhullám gombnyomásra megszűnik. Ez csak akkor lenne lehetséges, ha a jobboldal széles körű egységfrontot tudna teremteni, és a középpártok között mindenféle elmentést fel tudnának számolni. A jobboldal kissé a bűvészinasra emlékeztet. Szeretne mindent visszacsinálni és más eszközökhöz nyúlni, de ez már nem lehetséges. Természetesen a választás eredményének politikai hatását nem lehet figyelmen kívül hagyni. Ennek az eredménynek valószínűleg hatása lesz magára a sztrájkhullámra is. Állítólag vidéken erősödik a baloldal, míg Párizs belső kerületei erősen jobbra tolódtak, és így először áll elő a francia történelemben az a helyzet, hogy a forradalmi irányzat centruma nem a fővárosban van.²

MOL XIX-J-1-k 8. doboz (eredeti)

¹ CGT (Confédération Générale du Travail) - 1895-ben alakult francia szakszervezeti szövetség. A kommunista szakszervezetek 1922-ben kiváltak belőle, majd 1936-ban újra egyesültek. 1947-ben viszont a szocialisták váltak ki, és megalakították a Force Ouvrière szakszervezeti szövetséget, míg a CGT kommunista vezetés alatt maradt.

² Ez a jelentés tipikus példa a forrásközlésnek a bevezetőben jelzett problémáira. Nyilvánvalóan nem Károlyi (hanem Havas) fogalmazta, némely állításai kétséget keltőek; Károlyi mégis aláírta, tehát az ő jelentése, akkor is, ha a magyar-francia kapcsolatokhoz nincs köze, és nem sokkal Párizsba érkezése után íródott, amikor még sem neki, sem Havasnak nem voltak alapos elképzelései a francia politikáról.

347. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. október 21.)

A mai napon látogatást tettem a Quai d'Orsay-n Bidault külügyminiszternél,¹ és vele mintegy háromnegyed óráig tartó beszélgetést folytattam. A beszélgetés első részében Magyarország kül- és belpolitikai helyzetéről volt szó, a második részében a francia politikai viszonyokról. Bidault rendkívül óvatos társalgó, aki mesterien használja fel a francia nyelv szubtilitásait oly módon, hogy úgyszólván csak érezteti a véleményét, és azt soha precízen ki nem fejezi. Ha az ember kérdésekkel precizírozni akarja véleményét, akkor a válaszadás elől kitér, és ezért meg kell elégedni a Bidault által hangoztatott à peu près²-kel.

A beszélgetés elején éreztette velem, hogy a francia politikai élet vezetői „nem mindig örültek” a magyarországi eseményeknek. Amikor megkérdeztem, hogy ez mire vonatkozik, akkor válaszából megállapíthattam, hogy a Nagy Ferenc-féle összeesküvés szereplőinek kezelésére célzott. Bidault ennek kapcsán azt állította, hogy senki sem hiszi, hogy Magyarországon összeesküvés volt, és csalódásának adott kifejezéstafelett, hogy olyan intelligenciájú emberek, mint a magyar baloldal vezetői „egy ilyen dolgot rendez-

tek". (Une telle mise en scène.) Amikor én elmondottam, ellenérveimet hangoztatva, hogy mennyire jogosult volt az eljárás az összeesküvők ellen, és kifejtettem, hogy a magyarországi politikai viszonyok között a demokrácia *ellen* fordulni felforgatást jelent, amelyet joggal nevezünk összeesküvésnek, ismét csak hangoztatta a külügyminiszter, hogy nem tudja elfogadni ezeket az érveket.

Amikor a magyar kormány köszönetét tolmácsoltam neki az UNO-nál való szavazásal kapcsolatban, Bidault így felelt:

„Szívesen támogatjuk Magyarországnak kérését, egyrészt mert mindig hívei voltunk az UNO szervezete kibővítésének, másrészt mert ezzel akartuk honorálni azt, hogy Magyarország mérsékeltebb magatartást tanúsított, mint például Bulgária a Petkov-esettel kapcsolatban.”³

Szavaiból kivettem, hogy amennyiben mi ilyen – általa drasztikusnak ítélt – eszközöket alkalmaznánk, Franciaország támogatására a jövőben nem számíthatnánk. Ezután elmondottam neki, hogy a Magyarország és Jugoszlávia közötti közeledés kezd konkrét alakot öltetni, amennyiben a belgrádi találkozáson megfelelő formát kerestünk a baráti együttműködésre, amely forma remélhetőleg néhány héten belül ki fog alakulni. – Ez talán Önnek nem tetszik, tettem hozzá.

Bidault erre azt felelte, hogy ellenkezőleg, ezt a fejlődést nagyon szívesen látja, eltekintve attól, hogy egyébként sem avatkoznak bele Magyarország ama szuverén jogába, hogy melyik állammal kíván együttműködni. Amikor megjegyeztem, hogy az én véleményem szerint a belgrád-budapesti közeledést egy Prága és Budapest közti közeledésnek kell kiegészíteni, Bidault a magyar–cseh ellentétet kezdte hangoztatni. Én akkor kijelentettem, hogy véleményem szerint ezt az ellentétet el lehet és el kell simítani. Észrevehető volt, hogy Bidault erről nincsen meggyőződve, sőt nem is hat rá kellemesen, hogy én a kibékülés lehetőségében hiszek. Megemlítettem neki a francia–magyar kulturális közeledés ügyét. Bidault kijelentette, hogy ezt örömmel látja, és örömet fejezte ki azon is, hogy a jövő hónapban magyar–francia kulturális manifesztációk lesznek Budapesten.

Áttérve a francia belpolitikai helyzet megvitatására, Bidault kijelentette, hogy az ő véleménye szerint a jelenlegi válságot el fogják simítani. „Ez egy étape – az utolsó étape”, tette hozzá, de hogy ez az étape, amely nyilvánvalóan átmeneti, hová fog vezetni, azt nem akarta megmagyarázni. Tekintve azonban, hogy Bidault közismerten az MRP⁴ De Gaulle-ellenes szárnyának vezetője, valószínűnek tartom, hogy ezzel inkább azon véleményének akart kifejezést adni, hogy a De Gaulle-akció nem fog jobban kifejlődni.

További kérdéseimre mosolyogva végül is azzal felelt, hogy: „Nemsokára szabadabban beszélhetek majd minderről Önnel” – amivel valószínűleg arra célzott, hogy a közeljövőben le fog mondani, és hogy akkor mint magánember akarja folytatni velem a megkezdett beszélgetést.

Amikor megkérdeztem, mi a véleménye az orosz–amerikai viszonyról, kitérő választ adott. Oroszországról láthatólag nem akart beszélni.

Ami a Franciaországnak adandó amerikai segély kérdését illeti, bizakodónak látszott, de nem adott egészen precíz választ. Megkérdeztem tőle, mi a véleménye a háború lehetőségéről. Erre azt felelte, hogy ő nem hiszi, hogy bárki is akarjon háborút, és hangoztatta az amerikai körök békeszeretét. Amikor én a párizsi amerikai nagykövet ezzel elmentéses megjegyzését vele közöltem, akkor nem tudott mit felelni. Újra rátért a Petkov-ügyre, amely szerinte „lázba hozta az egész világot”, és szerinte hozzájárult a háborús párti körök aktivizálásához. Megelégedését fejezte ki azon, hogy ilyen eset Magyarországon nem történt, és reményének is kifejezést adott, hogy ez a jövőben így lesz.

Búcsúzásakor megemlítettem, hogy feleségem megérkezett, és szeretné Mme Bidault-t meglátogatni. Ezt azért mondtam, mert tudtam, hogy Bidault felesége politikus asszony (házassága előtt karrierbeli diplomata volt), kinek befolyása van férjére. Bidault ezt a közlést örömmel fogadta.

MOL XIX-J-1-k 1. doboz 1/b (eredeti)

¹ Georges Bidault az ellenállás egyik vezető alakja, De Gaulle híve. Az MRP (Népi Köztársasági Mozgalom, konzervatív-katolikus párt) egyik megalapítója. 1944-1948 között többször külügyminiszter, 1946-ban és 1949-1950-ben miniszterelnök, 1951-1952-ben hadügyminiszter. Károlyi követsége idején az USA-barát francia politikát, a NATO-csatlakozást forszírozta.

² Körülbelül (francia).

³ Bulgáriában már a háború után sok politikai kivégzés történt. Nemzetközi felháborodást váltott ki Nikola Petkovnak, a Parasztpárt egyik vezetőjének kivégzése - összeesküvés vádjával - 1947 szeptemberében.

⁴ MRP - Népi Köztársasági Mozgalom, katolikus polgári párt (Schuman, Bidault).

348. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA A MAGYAR KÜLÜGYMINISZTÉRIUMHOZ

(Párizs, 1947. október 22.)

Október 22-én Bidault külügyminiszternél háromnegyed óras látogatást tettem. Bidault kijelentette, hogy Franciaország magyar-jugoszláv közeledést szimpátiával nézi. Megköszöntem francia támogatást Magyarország Egyesült Nemzetekhez való felvételteljesítésével kapcsolatban. Bidault feleletként kifejtette, hogy Franciaország Magyarországra szavazott, hogy Magyarország mérsékelt magatartását honorálja, viszont éppen ezért nem szavaz más állam kérése mellett, bár egyébként univerzalitás... [híve]. Részletes jelentés futárral megy.

KÜM irattára. Párizsi táviratok (eredeti tisztázat)

349. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. október 23.)

Tisztelettel közlöm Miniszter Úrral, hogy a magyar-jugoszláv tárgyalások kedvező menetéről és a magyar-román tárgyalások közeli megindulásáról más úton kapott értesítést nagy örömmel vettem tudomásul. A magyar-jugoszláv és a magyar-román közeledésnek rendkívül nagy jelentőséget tulajdonítok, és azt hiszem, hogy ennek a politikának nemcsak belső, magyar síkon, hanem világpolitikai síkon is kedvező kihatása lesz.¹

A Budapest-belgrádi együttműködésnek - véleményem szerint - kihatása lesz Prága és Budapest viszonyára is, mert hiszen Prága nem teheti ki magát annak, hogy izolálva maradjon. Ha mi is mindent megteszünk, hogy ne éleződhessék ki a helyzet a cseh-szlovák-magyar viszonylatban, úgy joggal számíthatunk arra, hogy eredményekre jutunk ezen az oldalon is. Valamilyen fajta politikai együttműködést nyilván létre fogunk tudni hozni, amely azután mintegy felülről lefelé hatva megoldaná a Magyarország és Csehszlovákia között függőben lévő még megoldatlan kérdéseket is.

A külügyminiszter úr által folytatott politika teljes sikerének kihatásaképpen világpolitikai visszahatásra is számíthatunk, és pedig kedvező visszahatásra, mert hiszen a délkelet-európai népek együttműködése példát mutatna a Marshall-tervvel szemben egy sokkal konstruktívabb politikai rendszerre. Benyomásom szerint a progresszívebb francia és angol elemek, de még olyan politikusok is, mint Bidault külügyminiszter, feltétlenül